

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ คำและหน้าที่ของคำในประโยค
หน่วยย่อยที่ ๓ เรื่อง คำกริยา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
เวลา ๑๒ ชั่วโมง
เวลา ๒ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
ตัวชี้วัด

ท ๔.๑ ป.๖/๑ วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกความหมายของคำกริยาได้
๒. แต่งประโยคจากคำกริยาได้
๓. มีมารยาทในการเขียน

๓. สาระสำคัญ

คำกริยาเป็นคำที่แสดงอาการหรือสภาพ หรือการกระทำของประธานในประโยคซึ่งเป็นคำนาม หรือคำสรรพนาม ประโยคทุกประโยคต้องมีกริยา

๔. สาระการเรียนรู้

ความรู้ (K)

- คำกริยาและหน้าที่ของคำกริยา

ทักษะ/กระบวนการ (P)

- แต่งประโยคจากคำกริยา

เจตคติ (A)

- ตระหนักและเห็นคุณค่าของภาษาไทย

๕. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๑. ความสามารถในการสื่อสาร

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. มีวินัย

๗. ชิ้นงาน/ภาระงาน

๑. ใบงานเรื่องคำกริยา

๘. การวัดและประเมินผล

๘.๑ การประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรม

- การประเมินพฤติกรรมการทำงาน

๘.๒ การประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้

- ตรวจใบงานเรื่องคำกริยา

รายการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ใบงานเรื่องคำกริยา	ตรวจใบงานเรื่องคำกริยา	ใบงานเรื่องคำกริยา	ผ่านร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เรื่อง มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	เกณฑ์การผ่านทุกรายการ ต้องได้ระดับ ดี ขึ้นไป

๙. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑. นักเรียนอ่านบทร้อยกรองจากแผนภูมิ เพื่อให้ นักเรียน ได้หาคำกริยาจากบทร้อยกรอง

เต่าเอ๋ยเต่านา
เห็นเต่าคลานช้า ๆ จึงทำทนาย
แล้วกระต่ายนำไปแต่หยุดนอน
คนประมาทชะล่าใจไม่ดีครั้น

นิทานเก่าเล่าว่ามีกระต่าย
ให้วิ่งแข่งถึงที่หมายเป็นสำคัญ
ฝ่ายเต่าจึงถึงก่อนอย่างน่าขัน
คนขยันหมั่นทำดีมีชัยเอย

(อภย์ จันทวิมล)

ขั้นสอน

๑. ครูอธิบายลักษณะของประโยคว่าประกอบด้วย ประธาน+กริยา ซึ่งกริยา หมายถึง
อาการที่แสดงออก เช่น ดี เขียน อ่าน วิ่ง กระโดด ล้ม นอน กิน กด ปีบ

๒. นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาใบความรู้ เรื่อง คำกริยา จนเข้าใจ

๓. นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการคัดเลือกคำกริยาในบทร้อยกรอง ดังนี้

- อ่านจนคล่องแคล่ว
- ชีตเส้นใต้คำกริยา
- นำเสนอต่อเพื่อนในห้องเรียน แก้ไขให้ถูกต้อง
- บันทึกลงสมุด

เต่าเอ๋ยเต่านา
เห็นเต่าคลานช้า ๆ จึงทำทนาย
แล้วกระต่ายนำไปแต่หยุดนอน
คนประมาทชะล่าใจไม่ดีครั้น

นิทานเก่าเล่าว่ามีกระต่าย
ให้วิ่งแข่งถึงที่หมายเป็นสำคัญ
ฝ่ายเต่าจึงถึงก่อนอย่างน่าขัน
คนขยันหมั่นทำดีมีชัยเอย

๔. ครูยกตัวอย่างการนำคำกริยามาแต่งประโยค เช่น

คลาน : ฉันเห็นเด็กกำลังคลานอยู่ในบ้าน

๕. นักเรียนทุกคนทำใบงานเรื่องคำนาม คำสรรพนาม และคำกริยา ร่วมกันตรวจผลงาน

ขั้นสรุป

๑. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียนเรื่องคำกริยา การแต่งประโยคจากคำกริยา โดยมีคำกริยาที่มีกรรมรองรับ และกริยาที่ไม่มีกรรมรองรับ เช่น

คำว่า นอนนอน ไม่ต้องมีกรรมรองรับ เพราะเข้าใจตรงกันแล้ว

คำว่า นอนอ่านหนังสือ ต้องมีกรรมรองรับคือคำว่าหนังสือ เพราะคำกริยา อ่าน ไม่ทราบว่าจะอ่านอะไร เกิดความไม่เข้าใจตรงกัน ดังนั้นการนำไปใช้จึงควรใช้ให้ถูกต้อง

๑๐. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑. แผนภูมิบทร้อยกรอง

๒. ใบความรู้เรื่อง คำกริยา

๓. แผนภูมิคำกริยา

๔. ใบงานเรื่องคำกริยา

ใบความรู้เรื่องคำกริยา

คำกริยา

คำกริยา คือ คำที่แสดงการกระทำของภาคประธาน แบ่งได้ ๔ ชนิด ได้แก่

๑. **อกรรมกริยา** คือ คำกริยาที่มีความหมายสมบูรณ์ ไม่ต้องมีกรรมมารับ เช่น นกบิน, ม้าวิ่ง, น่องหกล้ม, ดอกไม้บานยามเช้า

อกรรมกริยา อ่านว่า อะ-กั-กริ-ยา
เมื่อประโยคมีประธานที่มีกริยาที่มีความหมายสมบูรณ์
จะเป็นประโยคที่ไม่มีกรรม

๒. **สกรรมกริยา** คือ คำกริยาที่ต้องมีกรรมมารับความหมายจึงจะสมบูรณ์ เช่น แม่ตีลูก, นักเรียนเตะฟุตบอล, พ่อตัดกระดาก ,

๓. **กริยานุเคราะห์** หรือกริยาช่วย คือ คำที่วางไว้หน้าคำกริยา เพื่อเสริมกริยาให้มีความหมายชัดเจนขึ้น เช่น ฉันกำลังวิ่งไปที่สนาม , แม่เพิ่งเลิกงาน,โปรดอยู่ในความสงบ, เขาควรได้รับรางวัล

กริยานุเคราะห์ อ่านว่า กริ-ยา-นุ-เคราะห์
กริยาช่วยมีมากมาย เช่น ต้อง คง อาจ จวน ยัง
โปรด ถูก โดน ไม่ค่อย ไม่สู้จะ มัก เพิ่ง กำลัง จะ
ได้ ควร ฯลฯ

๔. **วิกตรรกกริยา** คือ คำกริยาที่มีความหมายไม่สมบูรณ์ ต้องใช้ส่วนเติมเต็ม ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม หรือคำวิเศษณ์มาขยายให้มีใจความสมบูรณ์ เช่น ขาวนาเป็นกระดุก สันหลังของชาติ, ภาพวาดนั้นเหมือนมีชีวิต, ลูกคือดวงใจของแม่

วิกตรรกกริยา อ่านว่า วิ-กะ-ตัต-ตะ-กริ-ยา
คำกริยาที่ต้องมีส่วนเติมเต็ม ได้แก่ เป็น เหมือน
คล้าย เท่า คือ มี เกิด ปรากฏ

ข้อสังเกต คำกริยาที่ต้องมีส่วนเติมเต็ม ได้แก่ เป็น เหมือน คล้าย เท่า คือ มี เกิด ปรากฏ

หน้าที่ของคำกริยา

คำกริยา หมายถึง คำที่ทำหน้าที่แสดงการกระทำของคำนามหรือคำสรรพนามในประโยค
ให้มีความสมบูรณ์ ว่าใคร ทำอะไร หรือเป็นอย่างไร
หน้าที่ของคำกริยามีดังนี้

๑. คำกริยาทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค

ตัวอย่าง

- คุณยาย**ทำ**กับข้าวอยู่ในครัว
- **ออกกำลังกาย**ทำให้ร่างกายแข็งแรง
- สมพงษ์**ขับ**รถเร็วมาก

๒. คำกริยาทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำนาม

ตัวอย่าง

- วันนี้ไม่ใช่วัน**ทำงาน**
- การรำ**เซิ้ง**เป็นวัฒนธรรมของชาวอีสาน
- แหวน**หมั้น**เป็นสิ่งที่แสดงว่าคนทั้งสองจะแต่งงานกัน

๓. คำกริยาทำหน้าที่เป็นกริยาสภาวะมาลา

กริยาสภาวะมาลา คือ คำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นคำนามจะเป็นประธาน กรรม หรือบทขยาย
ของประโยคก็ได้ เช่น

- **"นอน"**หลับเป็นการพักผ่อนที่ดี (นอน เป็นคำกริยาที่เป็นประธานของประโยค)
- ฉันชอบไป**"เที่ยว"**กับเธอ (เที่ยว เป็นคำกริยาที่เป็นกรรมของประโยค)
- **ห้องเที่ยว**เป็นการเปิดโลกการเรียนรู้(ห้องเที่ยวเป็นประธานของกริยา เป็น)

ใบงาน คำกริยา

คำสั่ง ให้นักเรียนบอกหน้าที่ของคำกริยาตามคำกริยาที่ขีดเส้นใต้ในประโยค (๑๐ คะแนน)

๑. คุณแม่ปรุงอาหาร
๒. นักเรียนออมเงินเพื่อซื้อของเล่น
๓. เที่ยวทะเลเมื่อก่อนอันตราย
๔. แม่ไปตลาด
๕. ฉันมีปืนฉีดน้ำ
๖. คุณตาอ่านหนังสือพิมพ์
๗. วันนี้ไม่ใช่วันหยุด
๘. นอนหลับเป็นการพักผ่อนที่ดี
๙. สมศักดิ์ขับรถเร็ว
๑๐. เขาชอบเลี้ยงนกขุนทอง

เก่งมากค่ะ ตอบถูกต้องเลย

ใบงานแต่งประโยค คำกริยา

คำสั่ง ให้นักเรียนแต่งประโยคจากคำกริยาที่กำหนดให้ (๑๐ คะแนน)

๑. ดู (อกรรมกริยา)
๒. เหมือน (วิกตรรกกริยา)
๓. ยิ้ม (อกรรมกริยา)
๔. กิน (สกรรมกริยา)
๕. เดิน (อกรรมกริยา)
๖. อ่าน (สกรรมกริยา)
๗. อาจ (กริยานุเคราะห์)
๘. ต้อง (กริยานุเคราะห์)
๙. เป็น (วิกตรรกกริยา)
๑๐. เขียน (สกรรมกริยา)

